

**ПРО КУЛЬТУРНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО УКРАЇНИ
ІЗ ЗАРУБІЖНИМИ КРАЇНАМИ**

у вересні 2020 року

*(оглядова довідка за матеріалами
преси, інтернету та неопублікованими документами)*

В Україні

21 вересня міністр культури та інформаційної політики України О. Ткаченко провів онлайн-зустріч із Надзвичайним і Повноважним Послом Канади в Україні Ларисою Галадзою. Сторони обговорили співпрацю між країнами в культурній сфері, зокрема ратифікацію угоди про спільне виробництво аудіовізуальних творів. А 28 вересня у Києві відбулася зустріч міністра культури та інформаційної політики України та Надзвичайного і Повноважного Посла Королівства Норвегія Еріка Сведала. Учасники розглянули питання співпраці між двома державами у сферах культури та туризму. Серед іншого було домовлено посилити співпрацю в рамках українсько-норвезької Міжурядової комісії у галузі торгівлі, підприємництва та економіки для мінімізації негативних наслідків пандемії *COVID-19*.

29 вересня в день 79-х роковин трагедії Бабиного Яру український уряд та Меморіальний центр Голокосту «Бабин Яр» підписали Меморандум про взаєморозуміння та співпрацю. Підписи під документом у присутності президента України В. Зеленського поставили міністр культури та інформаційної політики України О. Ткаченко і член Наглядової ради Меморіального центру Голокосту «Бабин Яр», президент Всесвітнього єврейського конгресу Рональд Лаудер. Цього дня Меморіальний центр Голокосту «Бабин Яр» також представив на території урочища низку проєктів. Серед них аудіосвітлова інсталяція, створена міжнародним мистецьким колективом, до якого увійшли представники України, Ізраїлю, США та Великої Британії. Автором ідеї та концепції інсталяції виступив україно-британський медіахудожник М. Демиденко. В основі твору – образ розстріляного Дерева Життя. А напередодні, 23 вересня, Меморіальний центр Голокосту «Бабин Яр» та Ізраїльський національний меморіал катастрофи і героїзму «Яд Вашем» підписали угоду про співпрацю, що передбачає обмін архівною інформацією про жертви розстрілів у Бабиному Яру, а також створення спільних освітніх програм у майбутньому.

11 вересня Україна стала повноправною учасницею міжнародного «Партнерства Біарріц», започаткованого лідерами країн Групи семи (*G7*) – Канадою, Францією, Німеччиною, Італією, Японією, Великою Британією та США з метою посилення відповідальності «Великої сімки» та консолідації зусиль інших держав для досягнення рівних прав і можливостей у суспільстві та відсутності

обмежень за будь-якими ознаками. Відтак наша країна бере на себе зобов'язання у п'яти сферах: розвиток безбар'єрного публічного простору, дружнього до сімей з дітьми та маломобільних груп населення; навчання дітей принципів рівності жінок і чоловіків; запобігання насильству; зменшення розриву в оплаті праці жінок і чоловіків; створення більших можливостей для чоловіків піклуватися про дітей. Міністерство культури та інформаційної політики звернулося з пропозицією стати пілотним міністерством із впровадження програми Біарріц в Україні.

11 вересня відбулася онлайн-зустріч заступниці міністра культури та інформаційної політики України з питань європейської інтеграції С. Фоменко з директоркою Центру всесвітньої спадщини ЮНЕСКО Мехтільд Рьослер. Сторони обговорили питання співпраці між Україною та ЮНЕСКО у сфері захисту культурної спадщини. С. Фоменко, зокрема, порушила питання затвердження буферної зони Софії Київської та Києво-Печерської лаври та виділення міжнародної фінансової допомоги на створення системи гідрогеологічного моніторингу території Софії; підкреслила необхідність візиту місії ЮНЕСКО/ІКОМОС для моніторингу збереження цілісності та автентичності історичного центру Львова; звернула увагу на загрозу збереженню українських культурних пам'яток в окупованому Криму та закликала вжити заходи для недопущення співпраці представників світової наукової спільноти з окупаційною владою півострова.

До Міжнародного дня захисту освіти від нападів *Міжнародна гуманітарна неурядова організація Save the Children* у співпраці з уповноваженим Президента України з прав дитини М. Кулебою, Генеральним директором Європейської Комісії з питань цивільного захисту та гуманітарної допомоги (ЕЧНО) та Міністерством закордонних справ Норвегії організувала в Національному музеї Тараса Шевченка фотовиставку «Школи як території миру дітям». На ній було представлено роботи фотографа Саші Маслова, що розповідають історії дітей, батьків і вчителів, які живуть в умовах війни на сході України. Виставка діяла з 9 по 30 вересня.

17 вересня у Національному історико-меморіальному заповіднику «Биківнянські могили» було відкрито фотодокументальну виставку «Биківня 1937/1938: польська лінія», створену Заповідником спільно з Польським Інститутом у Києві. Міжнародний проєкт висвітлює перебіг «польської операції» НКВС у роки Великого терору і розповідає про долі окремих її жертв, похованих у Биківнянському лісі. Тимчасом у Києві на Контрактовій площі упродовж вересня діяла документальна виставка «1920: на захисті Європи від більшовизму», присвячена 100-річчю Варшавської битви, коли українська та польська армії спільними зусиллями зупинили наступ більшовицьких військ на Європу. Ініціаторами виставки виступили українці Польщі, а організаторами – Український інститут національної пам'яті, Державна архівна служба України та Галузевий державний архів УІНП.

Надзвичайний та Повноважний Посол Французької Республіки в Україні Етьєн де Понсен узяв участь в урочистому відкритті пам'ятника Анні Ярославні, яке відбулося 12 вересня в Луцьку з нагоди святкування 935-річчя міста та в рамках VI Міжнародного фестивалю мистецтв «Anne de Kyiv Fest». Скульптура

є складовою проєкту «Шлях Королеви», який передбачає встановлення авторських реплік київського пам'ятника Анні Ярославні-дитині роботи К. Скритуцького у ключових містах Європи на шляху княжни з Києва до Франції.

Солідарність із білоруським народом

Українські культурні інституції та митці продовжують підтримувати білоруський народ у його боротьбі за демократію та свободу. Зокрема 10 вересня в Довженко-Центрі у рамках програми «КОЛО ДЗИГИ» відбувся показ першого білоруського авангардного фільму «У агні народжана» (реж. В. Корш-Саблін, 1929) у живому супроводі гурту *Relikt* (Білорусь). У рамках міжнародної акції солідарності митців з білорусами *#SupportBelarusTheatre* столичний «Дикий театр» та Мистецький арсенал представили спільний проєкт – читку п'єси «Ображені. Білорусь(сія)» білоруського драматурга Андрія Курейчика, створену за мотивами розповідей учасників протестів. Це завершальна частина трилогії «Ображені», перші дві – «Ображені. Росія» та «Ображені. Україна». Читки п'єси також відбулися на Літературній сцені XXII Міжнародного театрального фестивалю «Мельпомена Таврії» та в рамках форуму *Dream Gogolfest* у Херсоні. А 1 жовтня Херсонський обласний академічний музично-драматичний театр ім. М. Куліша презентував прем'єру вистави «Ображені. Білорусь» у постановці з. д. м. України С. Павлюка. Канадсько-українська група *Balaklava Blues* і Білоруський вільний театр зробили спільну заяву на підтримку білорусів та представили кліп на пісню «Gone». Своєю чергою український творчий дует *UYAVA x Div Cha* на знак підтримки протестувальників в Білорусі та бійців на сході України записав пісню «Вільною» білоруською та українською мовами. 24–26 вересня у столичній галереї «Білий Світ» діяла виставка плакатів білоруського митця, члена Координаційної ради із забезпечення передачі влади у Білорусі Володимира Цеслера – «Верым! Можам! Переможам!».

За кордоном

23–24 вересня відбувся офіційний візит президента України В. Зеленського до Словаччини. Під час поїздки глава держави зустрівся з президентом Словаччини Зузаною Чапутовою, прем'єр-міністром Ігорем Матовичем та головою Національної ради Словацької Республіки Борисом Колларом. Сторони обговорили низку питань, зокрема пожвавлення співробітництва у сфері культури. Президент України також зустрівся у Братиславі з українською громадою та вручив низку державних нагород на відзначення внеску українців Словаччини у збереження національної самобутності за межами батьківщини. Зокрема орденом княгині Ольги III ступеня було нагороджено співачку, продюсерку та радіоведучу Евеліну Гвать, а почесне звання «Заслужений діяч мистецтв» присвоєно художньому керівнику і диригенту хору «Карпати» Леву Довговичу.

9 вересня в Лісабоні пройшли урочистості з нагоди відзначення першої річниці відкриття пам'ятника Т. Шевченку. У заході взяли участь міністр закордонних справ України Д. Кулеба, Надзвичайний та Повноважний Посол України в Португалії І. Огнівець, представники муніципалітету Лісабона й місцевої української громади. Під час церемонії біля погруддя Кобзарю, де вже

зростають українські калина та дуб, було висаджено корковий дуб – офіційний символ Португалії.

23 вересня Надзвичайний та Повноважний Посол України в Словенії М. Бродович та мер м. Тржич Борут Сайовіч урочисто відкрили в місті пам'ятну дошку педагогу, фундатору української національної фізичної культури, почесному представнику ЗУНР у США та Канаді Івану Боберському. Меморіальну дошку розміщено на будинку, в якому український діяч проживав у 1932–1947 рр. Захід відбувся за сприяння Почесного консула України в місті Веленьє – Роберта Худоурніка.

А 26 вересня Грузинсько-українська культурно-просвітницька спілка «Єдність» разом із Почесним консулом України в м. Батумі Р. Накашидзе офіційно перевідкрила у місті меморіальну дошку Лесі Українці. Реставрацію пам'ятного знака проведено за підтримки Агентства з охорони культурної спадщини Аджарії. Дошку встановлено на будинку, в якому українська поетеса зупинялася в Батумі у 1905, 1907, 1908, 1911 та 1912 рр.

Вшанування пам'яті

В Україні

12 вересня в Чуднові, на Житомирщині, було відкрито перший у світі пам'ятник білорусько-польсько-українському письменнику Яну Барщевському, який вважається основоположником нової білоруської літератури. Ідею встановлення монумента підтримали Міністерство культури Білорусі, ГО «Білоруський фонд культури» та Державний музей історії білоруської літератури, а фінансування для його встановлення надав білорусько-швейцарський Фонд Марії Магдалени Радзивілл. Автором погруддя виступив український скульптор В. Райченко. Складовою пам'ятника також стала надмогильна плита Яну Барщевському, віднайдена торік у Чуднові та відреставрована коштом Житомирської обласної спілки поляків України.

За кордоном

10 вересня Посольство України в Німеччині та представники української громади Берліна відзначили 126-річчя від дня народження письменника, кінорежисера і кінодраматурга О. Довженка покладанням квітів до меморіальної дошки українському класику світового кінематографа. Вважають, що саме під час перебування в Берліні О. Довженко відкрив у собі пристрасть до нового на той час виду мистецтва – кіно.

Визнання Голодомору

Громадська організація *Ukrainian San Antonio* звернулася до уряду міста Сан-Антоніо (штат Техас, США) із петицією щодо офіційного визнання Голодомору геноцидом українського народу. У рамках кампанії визнання Голодомору геноцидом на місцевому рівні у США організація у співпраці з Американським комітетом з поінформованості про Голодомор-геноцид в Україні (*U.S. Committee for Ukrainian Holodomor-Genocide Awareness*) подала Прокламацію до 87-х роковин Голодомору, яка закликає визнати злочин радянської влади, від

якого невинно померли мільйони українців. Штучно створений голод не повинен бути забутий і має слугувати пересторогою для майбутніх поколінь, – йдеться в документі.

Національний музей Голодомору-геноциду передав матеріали виставки «Нас вбивали, бо ми – українці» до Українського національного музею в Чикаго, де вони стануть частиною експозиції. При підготовці виставки було використано архівні матеріали, спогади людей, які пережили Голодомор, дослідження провідних дослідників теми та правників. Реалізація проєкту стала можливою завдяки співпраці з Фундацією українського Голодомору-геноциду в США на чолі з Миколою Кочергою.

9 вересня Українська культурна спілка Кушадаси (Туреччина) на запрошення місцевої Культурно-просвітницької спілки «Екодост» провела тематичний захід до Дня пам'яті жертв голодоморів. Його відвідала турецька інтелігенція, журналісти та молодь. Організатори підготували показ короткометражного фільму «Голодомор», фотовиставку та інсталяцію, присвячені вшануванню пам'яті мільйонів жертв трагедії 1932–1933 років в Україні. Також присутні отримали книги турецькою мовою про масове винищення українців штучним голодом.

Дні культури В Україні

У вересні в різних містах України тривали Дні європейської спадщини. Це загальноєвропейська ініціатива Ради Європи, заснована в 1991 році задля привернення уваги громадськості до культурної спадщини та її ролі у розвитку сучасного суспільства. Заходи, які проводяться в рамках Днів європейської спадщини, передусім покликані відкрити маловідомі та закриті для загалу пам'ятки. Цьогорічна тема події – «Спадщина і освіта: уроки, які варто повторити». Різноманітні тематичні заходи було організовано у Львові, Харкові, Вінниці, Полтаві, Умані Черкаської обл. тощо.

Закордонне українство В Україні

12 вересня Міжнародний інститут освіти, культури та зв'язків з діаспорою НУ «Львівська політехніка» у партнерстві з Міністерством закордонних справ України та Світовою координаційною виховно-освітньою радою Світового Конгресу Українців провів вебінар «Родзинки дипломатії» від Надзвичайного і Повноважного Посла України у Державі Кувейт О. Балануци. Головною темою розмови стала співпраця дипломатичних установ з українськими громадами і школами за кордоном. До обговорення долучилися учасники з 34-х країн: Австралії, Австрії, Аргентини, Бельгії, Бразилії, Естонії, Єгипту, Ізраїлю, Іспанії, Італії, Ірану, Йорданії, Канади, Казахстану, КНР, Кувейту, Лівану, Литви, Монголії, Нідерландів, Німеччини, ОАЕ, Польщі, Словенії, США, Туреччини, Угорщини, Узбекистану, Фінляндії, Франції, Швеції, Чорногорії, Японії та України.

Центральний державний архів зарубіжної україніки поповнила нова збірка документів від художниці, скульпторки та поетеси українського походження Мір-

тали Пилипенко (США). Мисткиня передала архіву свою автобіографію в малюнках, збірки поезій, серед яких «Cosmic Visions» – найкраща книга 2009 року в США, дипломи, подяки, афіші виставок, світлини численних скульптурних творів, серію авторських фотографій «Небесні істоти», створені нею медалі тощо.

8 вересня у Львівській національній галереї мистецтв ім. Б. Возницького розпочала свою роботу виставка «Я все ж тебе кохаю» Р. Жука, який уже тридцять років мешкає в Амстердамі (Нідерланди). Глядацькій увазі запропоновано масштабний творчий зріз художника – одного із засновників українського трансавангарду. З ранніми та новими роботами митця можна ознайомитися до кінця жовтня.

А 17 вересня українсько-нідерландський композитор М. Шалигін презентував свій новий електроакустичний альбом «Лабіринт насолод» в ефірі «Радіо Ісландія».

У вересні команда медіапроєкту *Ukrainer* опублікувала серію історій «Країна ззовні», яка стала результатом першої закордонної експедиції і представила дослідження української спільноти Німеччини. До неї увійшли розповіді про Український вільний університет у Мюнхені – один із найважливіших центрів україністики у світі, створений українцями в еміграції майже сто років тому; засноване подружжям Мартіна Дітце та Наталії Костяк Німецько-українське культурне товариство в Гамбурзі, завдяки якому відбуваються літературні зустрічі з українськими письменниками, виставки, майстер-класи з народних ремесел; діяльність художниці Юлії Марушко, співзасновниці українсько-німецького культурного об'єднання «Арт-Майдан» тощо. Проєкт *Ukrainer* реалізується за підтримки Українського культурного фонду.

За кордоном

Світова федерація українських жіночих організацій (СФУЖО) започаткувала проєкт «З Україною в душі», який має на меті висвітлити роль СФУЖО й українських жіночих організацій з її мережі у збереженні за межами Батьківщини християнських і українських національних цінностей, а також у всебічній підтримці України як незалежної демократичної держави. У рамках проєкту планують створити серію відеосюжетів з відомими українками та активістками українського жіночого руху в діаспорі, які буде розміщено на інформаційних каналах федерації. Матеріали відеороликів також ляжуть в основу повнометражного документального фільму до 75-ліття СФУЖО. Проєкт розраховано на 2020–2023 рр.

26 вересня у форматі онлайн-конференції відбулися річні збори Світового конгресу українських молодіжних організацій (СКУМО), які зібрали делегатів від молодіжних організацій з Іспанії, Італії, Франції, Чехії, Словаччини, Польщі, Латвії, Естонії, Молдови, Румунії, Грузії, Казахстану, Вірменії, Росії тощо. У конференції також взяло участь керівництво Світового Конгресу Українців та Європейського Конгресу Українців. Під час зборів, зокрема, було схвалено рішення про відкриття представництва СКУМО в Києві.

27 вересня пройшов XI Український фестиваль у Виппані, організований Українським американським культурним центром у Нью-Джерсі (США). Святковий концерт трансливався онлайн та зібрав понад 2 тис. переглядів.

А 26–27 вересня в онлайн-форматі відбувся український фестиваль *XXIV Bloor West Village Toronto Ukrainian Festival* (Канада). До програми увійшли виступи діаспорних та українських артистів. Окремі блоки було присвячено українським композиторам В. Івасюку та М. Скорику.

Хор української греко-католицької Успенської церкви у Варшаві посів перше місце в категорії парафіяльних хорів на XXXIX Міжнародному фестивалі духовної музики «Гайнівка 2020», який 17–20 вересня приймав Білосток. Захід організовано фондом «Духовна музика» під почесним патронатом президента Польщі Анджея Дуди. Фестивальними майданчиками стали Підляська опера та філармонія.

А 12 вересня Щецинське відділення Об'єднання українців у Польщі підбило підсумки XII Декламаторського конкурсу українською мовою «Поети України – онлайн». Загалом у різних вікових категоріях відзначено 15 вихованців українських шкіл у Польщі.

5 вересня у Бухаресті вперше було проведено фестиваль української пісні «Червона ружа трояка», організований місцевою філією Союзу українців Румунії. На фестивалній сцені виступили артисти вокального гурту, який діє при Сучавській філії СУР, а також румунські виконавці Ніку Нікушор та Магдалена Беческу. 12 серпня, Комісія з питань культури Союзу українців Румунії організувала в Бухаресті культурний захід, приурочений до 75-річного ювілею українського публіциста, фольклориста, перекладача, письменника, педагога І. Кідещука. У заході взяли участь сам ювіляр (у телефонному режимі), члени Бухарестської філії СУР і румунські письменники та поети Чечілія Маран, Корнел Родяну, Андрея Мокану, Кетелін Кодру, Магда Беческу, Штефан Апостол тощо.

2 вересня стартував проєкт «Мистецтво карантину»/«The Art of Lockdown» від Союзу українських організацій Австралії. Це віртуальна виставка виробів мистецтва і ремесел, спрямована на підтримку й об'єднання українців континенту та презентацію їхніх талантів в умовах карантину. Захід проходить під патронатом дружини посла України в Австралії О. Кулініч.

Мистецькі заходи в Україні

Агентство США з міжнародного розвитку (*USAID*) фінансово підтримало проведення одразу двох мистецьких ініціатив. Це мультидисциплінарний фестиваль сучасного мистецтва *Dream GogolFest*, який 4–6 вересня відбувся в Херсоні та запропонував понад 50 подій, об'єднаних у театральну, музичну, перформативну, освітню та візуальну програми. А також II Літературно-мистецький онлайн «ЧендейФест2020», який 10–14 вересня приймали Ужгород і селище Дубове на Тячівщині (у рамках Програми *USAID* «Конкурентоспроможна економіка України»). Захід було присвячено 55-й річниці першого показу шедевра світової кінокласики «Тіні забутих предків» С. Параджанова.

Своєю чергою за підтримки проєкту «Інтегрований розвиток міст в Україні II», що впроваджується німецькою урядовою компанією *Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH*, упродовж 21–27 вересня в Житомирі тривав п'ятий урбаністично-культурний фестиваль «Майстерня міста».

За кордоном

У столиці європейської дипломатії – Брюсселі (Бельгія) вдруге відбувся фестиваль «Українська весна». В умовах пандемії форум української культури довелося не лише перенести на осінь, а й обмежитися лише кінопрограмою. Тож 18–20 вересня у *Центрі образотворчих мистецтв BOZAR* відбулися перегляди стрічок «Мої думки тихі» А. Лукіча, «Додому» Н. Алієва та «Земля блакитна, ніби апельсин» І. Цілик. Програму продовжили онлайн-покази фестивальних хітів минулих років: кримінальної драми «Плем'я» М. Слабошпицького, драми «Коли падають дерева» М. Нікітюк, документальної стрічки «Тато – мамин брат» В. Ількова та істерну «Дике поле» Я. Лодигіна. Стрічки демонструвалися на сайті центру *BOZAR* з 25 вересня по 4 жовтня. Під час цьогорічного форуму також було проведено онлайн-зустріч з колишнім кремлівським політв'язнем, режисером О. Сенцовим у традиційному для центру *Bozar* дискусійному форматі *Agora*. Захід модерувала активістка в галузі прав людини, професорка політології Вільного брюссельського університету Од Мерлен. Фестиваль «Українська весна» відбувся за підтримки Посольства України в Бельгії, Державного агентства України з питань кіно, Товариства українців у Бельгії, *Центру образотворчих мистецтв BOZAR* та кінокомпанії *Arthouse Traffic*.

Український медіахудожник В. Коршунов представив свою віртуальну скульптуру «ARTEFACT: PROMETHEUS» на фестивалі сучасного мистецтва *BurningMan 2020* (США), який цьогоріч було перенесено в онлайн. Презентація була доступна в основній програмі фестивалю. Робота українця відсилає до створеного ним муралу на ЧАЕС «Погляд у майбутнє», де зображено руку Прометея, яка принесла людям вогонь. У новій скульптурі рука тримає АРТЕФАКТ як символ пробудження.

Музика В Україні

Президент Італії Серджо Маттарелла нагородив н. а. України, піаніста О. Ботвінова орденом Зірки Італії. Відзнаку присуджують за особливі заслуги в розвитку дружніх відносин і співробітництва між Італією та іншими державами. Нагороду піаністові 21 вересня вручив Надзвичайний та Повноважний Посол Італії в Україні Давіде Ла Чечіліа. Дипломат зазначив, що орден вручається за підтримку культурного співробітництва двох країн, за організацію музичного фестивалю *Odessa Classics* і серію концертів О. Ботвінова в міланському театрі «Ла Скала».

27 вересня в Будинку звукозапису Українського радіо під час концерту київського ансамблю сучасної музики *Sed Contra Ensemble* «Лінії/Пунктири», який було проведено в межах XXXI Міжнародного фестивалю «Київ Музик

Фест – 2020», відбулася світова прем'єра твору «Еленхос» для чотирьох виконавців та звукозапису грецького композитора Костаса Дімопулоса. Крім того, музиканти *Sed Contra Ensemble* презентували українські прем'єри творів низки сучасних закордонних авторів: «Aer» Беата Фуррера (Австрія – Швейцарія); «Finale» Георга Фрідріха Хааса (Австрія); «3D: intro-impro-interludium» Гаріо Ніємі (Фінляндія); «Palindrom» Лідії Зелінської та «Real Life Proof» Пьотра Пешата (Польща). Організатори фестивалю – Міністерство культури та інформаційної політики України, Державне агентство України з питань мистецтв та мистецької освіти і Національна спілка композиторів України.

Музиканти зі США, Швейцарії та Польщі долучилися до *XXIV Міжнародного джазового фестивалю Vinnysia JazzFest*, що 25–27 вересня пройшов у Вінниці у комбінованому форматі – з традиційною живою грою джазменів, яка транслювалася онлайн. Зокрема американський виконавець Рей Браун-молодший, син легендарних Еллі Фіцджеральд і Рея Брауна, виступив у супроводі одеського Тріо Олексія Петухова. Швейцарський композитор і піаніст Лоран Ніку представив вибрані твори зі свого альбому «Outline». Традиційно в рамках фестивалю за підтримки Генерального консульства Республіки Польща у Вінниці було проведено *Polish Jazz Night*. Цьогоріч українська аудиторія мала змогу ознайомитися з оригінальною програмою «ІмпроМАЗУРКИ» композитора та піаніста Артура Дуткевича, якого називають «послом польського джазу». Окрім виступів, учасники форуму також взяли участь у культурно-освітньому проєкті музичних коворкінг-зустрічей «Джазові сніданки». Незмінними інституційними партнерами фестивалю виступили Генеральне консульство Республіки Польща у Вінниці та *Фундація Pro Helvetia* (Швейцарія).

За кордоном

6–11 вересня проходили VI Дні української музики у Варшаві, організовані *Фундацією Pro Musica Viva* (Польща). Ініціатором та арт-директором фестивалю є композитор і диригент українського походження Роман Ревакович, а місто Варшава виділило грант на проведення форуму в 2020–2022 рр. Проєкт створено з метою популяризації і репрезентації українського музичного мистецтва. Цього року в рамках події відбулося три концерти. Варшавський ансамбль «MORE» презентував календарно-обрядові, ліричні й історичні пісні Полісся та Центральної України. У виконанні дуету віолончелістів Магдалени Боянович та Бартоша Козяка лунала музика знаного українського композитора В. Сильвестрова. У завершальному концерті було представлено програму «Між словом та звуком», до якої увійшли твори сучасних українських композиторів, стипендіатів програми Міністерства культури і національної спадщини Польщі «Gaude Polonia» – З. Алмаші, О. Шимка, М. Шведа, Б. Сегіна, Л. Сидоренко, С. Азарової. Основою для всіх композицій стала польська поезія. Твори виконали Івона Госса та оркестр Національної філармонії під керівництвом Романа Реваковича.

Україна стала однією із фокусних країн на фестивалі *Waves Vienna* (Австрія), який цього року трансформувався у *Waves Festival* і відбувся у мережі 10–12 вересня. Відтак на фестивальному майданчику було представлено одразу шість українських гуртів – рейв-банд *TseSho*, фрік-кабаре *Dakh Daughters*, елек-

тронний дует *Krapka;КОМА*, проєкт *FO SHO*, групи *The Castle* та *Tik Tu. Waves Vienna* – це провідна фахова подія сектору музики, у якій беруть участь ключові делегати індустрії та впливові агенти сектору музики. Презентація вітчизняної актуальної музики відбулася в рамках програми *EXTRA SOUND* від Українського інституту та за підтримки компанії *Music Export Ukraine*.

Реперка *alyona alyona* стала номінанткою премії Європейського Союзу в галузі сучасної музики *Music Moves Europe Talent Awards*, що співфінансується програмою «Креативна Європа». Це вперше представник України претендує на цю відзнаку. Премію вручають музикантам, які презентують сьогоднішнє і майбутнє звучання Європи. Переможців буде оголошено у січні 2021 р.

Театр В Україні

3 вересня відбулася зустріч генерального директора і художнього керівника Львівської національної опери В. Вовкуна та Генерального консула Республіки Польща у Львові Елізи Дзвонкевич. Серед іншого учасники обговорили план співпраці у низці проєктів, які мають на меті розширення мистецьких зв'язків та поглиблення культурного діалогу між Україною та Польщею.

Режисер Каха Гогідзе (Грузія), драматург і режисер Андрій Курейчик (Білорусь) та директор стамбульського театру «Малтеле» Кубілай Ерделікара (Туреччина) стали гостями XXII Міжнародного театрального фестивалю «Мельпомена Таврії», який 10–13 вересня приймав Херсон. До того ж Кубілай Ерделікара, який також є секретарем Євразійської театральної асоціації, увійшов до складу фестивального журі.

5 вересня в рамках V Театрального фестивалю «Кіт Гаватовича», щогорічною темою якого стали «Тоталітарні особистості», у львівському культурному хабі *Lem Station* відбулася трансляція вистави «Рейк'явік'74» від Білоруського вільного театру. Організатори форуму назвали постановку «маніфестом історії, яка відбувається зараз».

Український інститут оголосив переможців драматургічно-перекладацького конкурсу «Transmission.ua: Drama on the move. Germany». Це пост-документальна п'єса «Горизонт 200» О. Апчел і О. Данчук; лібрето до опери «Пеніта ля трагедія» Т. Киценко; пошук способу говоріння у 5 сценах «Що таке єврейська музика» А. Косодій, трагікомедії «Вибухівка» Н. Блок, «Свинина» К. Пенькової та «М'яч летів на східний берег» О. Мацюпи. Роботи буде перекладено німецькою мовою, а згодом представлено у театрах Німеччини. У 2020 році збірку текстів-переможців буде опубліковано онлайн, а у 2021 році вона вийде друком. Конкурс відбувся у рамках довгострокової програми підтримки перекладу, промоції та постановок сучасної української драми у країнах Європи від Українського інституту «Transmission.ua: drama on the move».

Керівник столичного Театру на Подолі В. Малахов розпочав роботу над інсценізацією нового твору американського письменника Стівена Кінга – «Піднесення». Цьому передувало онлайн-спілкування з автором та його представниками. Колективу дозволили написати власну інсценізацію для постановки, що дасть можливість пристосувати матеріал саме до київської сцени та реалій.

Кіно В Україні

2 вересня Верховна Рада України ухвалила закон «Про ратифікацію Угоди про спільне виробництво аудіовізуальних творів між Кабінетом Міністрів України та Урядом Канади». Це стало завершальним етапом виконання внутрішньодержавних процедур, необхідних для набуття чинності Угодою. Виконання закону з української сторони має забезпечуватися Міністерством культури та інформаційної політики України та Державним агентством України з питань кіно.

З 25 вересня до 3 жовтня в онлайн-форматі проходив XI Одеський міжнародний кінофестиваль (ОМКФ), на віртуальній платформі якого було представлено майже 120 стрічок з різних країн і часів. Єдиною офлайн-подією форуму став традиційний кіноперформанс на Потьомкінських сходах, де з нагоди 100-річчя демонструвалася класика німецького експресіонізму – фільм «Голем: як він прийшов у світ» Карла Бюхе і Пауля Вегенера. Музичним супроводом картини став саундтрек ізраїльського композитора Бетті Оліверо в аранжуванні Гюнтера А. Бухвальда та виконанні Національного одеського філармонійного оркестру. Фестиваль відкрила політична комедія Пітера Бросенсона та Джессіки Вудворт «Босий імператор» (Бельгія – Болгарія – Хорватія – Нідерланди). Почесною фестивальною нагородою «Золотий Дюк» за внесок у світове кіномистецтво цього року відзначено шведського кінорежисера Роя Андерссона. До того ж спеціальною подією форуму стала ретроспектива фільмів цього митця. Загалом на участь у конкурсних програмах фестивалю надійшло 964 роботи з понад 40 країн світу. До міжнародних конкурсних програм було відібрано стрічки з 26-ти країн (враховуючи країни копродукції): Німеччини, Франції, Іспанії, Швейцарії, Австрії, Литви, Латвії, Чехії, Угорщини, Туреччини, Ізраїлю, Тунісу, Південної Кореї та ін. Міжнародну конкурсну програму оцінювали: лауреат премій «Оскар», «Греммі» та «Золотий глобус», кінокомпозитор Говард Шор (Канада, голова журі); режисер і актор Серж Аведікян (Франція); акторки Хальдора Герхардсдоттір (Ісландія), Жоана Рібейру (Португалія), Л. Руснак (Україна). Конкурс європейських документальних фільмів – креативний директор Празького міжнародного кінофестивалю *Febiofest* Ніколай Нікітін (Німеччина); журналістка і режисерка документального кіно Ваад Аль-Катіб (Сирія); режисерка І. Цілик (Україна). До складу журі Національної конкурсної програми, зокрема, увійшли: режисерка Карла Сімон (Іспанія); генеральний директор Венеційського міжнародного тижня кінокритики і куратор фестивалю *Visions du Réel de cinéma de Nyon* Джіона Надзаро (Італія); голова індустріальної секції Роттердамського кінофестивалю Маріт ван ден Елсхаут (Нідерланди). А членами журі *FIPRESCI* (Міжнародна федерація кінопреси) з-поміж закордонних представників виступили історик кіно і режисер Клаус Льозер (Німеччина) та кінокритик Лоїк Мілло (Люксембург). Гран-прі Міжнародного конкурсу здобула чорна комедія Адама Ремєєра «Вечеря в Америці» (США). У цьому ж конкурсі в номінації «Найкраща акторська робота» переміг ансамбль акторок з фільму «Материнство» (реж. Маура Дельперо, Аргентина – Італія) – Лідія Ліберман, Деніз Каррізо та Агустина Малале. А в категорії «Найкращий режисер» – бель-

гієць Фабріс дю Вельс за стрічку «Обожнювання» (Франція – Бельгія). Спеціальну згадку журі Міжнародного конкурсу вручило фільмам «Служителі» (реж. Іван Остроховський, Чехія – Ірландія – Румунія – Словаччина) та «Ти помреш у двадцять» (реж. Амджаж Абу-Алала, Єгипет – Франція – Німеччина – Норвегія – Катар – Судан). У Конкурсі європейських документальних фільмів перемогла робота Моріца Шульца «Воєнні канікули» (Німеччина – Україна), а спеціальними дипломами журі відзначено картини «Земля Гевара» (реж. Кутайба Баргамджі, Франція – Катар) та «Перед оркестром» (реж. Анна-Карін Гренрос, Фінляндія). Найкращими у Національному конкурсі стали короткометражка Мат'ю Грімара «Прощавай, Головін» (Канада – Україна) та повнометражна картина Адріана Пірву й О. Максьом «Не все буде добре» (Румунія – Україна). Ця ж картина отримала нагороду за найкращу режисуру. Також у Національній програмі було представлено повнометражний дебют австралійця Джейдена Стівенса «Родина» (Австралія – Україна) і художню стрічку Отара Шаматави «Урсус. Кавказький бурий ведмідь» (Грузія – Болгарія – Німеччина – Україна). Проєкт телесеріалу «Чорна п'ятниця» Міхала Желінського (Польща) здобув приз конкурсу *EastSeries*, який було організовано в рамках індустрійної секції фестивалю *Film Industry Office* у партнерстві з європейською програмою для сценаристів Східної та Центральної Європи *ScripTeast* та компанією *Star Media*. На індустрійному майданчику також відбулася дискусія «Підтримка аудіовізуального сектору програмою ЄС «Креативна Європа». Насиченою була і позаконкурсна програма ОМКФ. У секції «Фестиваль фестивалів» демонструвалися фільми-призери кінофорумів у Венеції, Каннах, Локарно, Берліні, Варшаві тощо. Нова секція «Візії» презентувала стрічки з оригінальним візуально-нарративним кінематографічним підходом. До неї потрапили фільми останніх років виробництва Бразилії, Великої Британії, Франції, Німеччини, Австрії, Греції, Литви, Португалії, Мозамбіку, Тунісу та Ізраїлю (враховуючи країни копродукції). Секція «Спеціальні покази» запропонувала перегляд документальної стрічки Грегорі Монро «Кубрик про Кубрика» (Франція), кінокартини Людї Бокена «Останній кінопоказ у Бухаресті» (Ізраїль) та фільму О. Сенцова й Ахтема Сеїтаблаєва «Номери» (Україна – Польща). Також у рамках фестивалю пройшли майстер-класи та сесії *Q&A* з Говардом Шором (Канада), Роєм Андерссоном (Швеція), Агнешкою Голланд (Польща). До того ж нова робота А. Голланд – біографічна драма «Шарлатан» (Чехія – Ірландія – Польща – Словаччина) стала фільмом закриття форуму. Загалом фестивальні події зібрали понад 150 тисяч онлайн-переглядів.

За підтримки Українського культурного фонду, Державного агентства України з питань кіно та Львівської міської ради з 7 по 13 вересня тривав *XIII Львівський міжнародний фестиваль короткометражних фільмів Wiz-Art*. Цьогорічний форум пройшов під гаслом «Я з тобою» та поєднав офлайн і онлайн формати. Найкращих у міжнародній конкурсній програмі визначали: режисер, сценарист і продюсер Богдан Мурешану (Румунія), програмна координаторка Міжнародного кінофестивалю в Карлових Варах і Празького кінофестивалю короткометражних фільмів Анна Корінек (Чехія) та генеральна продюсерка ОМКФ Ю. Сінькевич (Україна). А до складу журі Національної конкурс-

ної програми увійшов письменник та режисер Декел Беренсон (Велика Британія). Гран-прі фестивалю здобув фільм «Не спи, будь наготові» режисера з В'єтнаму Пам Тьєн Ана «за оригінальність у формуванні унікального сторітелінгу та уміле й тонке багатство деталей». Приз глядацьких симпатій Міжнародного конкурсу отримав фільм Іосеба «Сосо» Бліадзе «Традиція» (Німеччина – Грузія). За «Найкращий сценарій» відзначено стрічку Ірене Морай «Кавуновий сік» (Іспанія). Спеціальною відзнакою журі «за неперевершену операторську роботу» нагороджено фільм Томаса Вудрофа «Південна лихоманка» (Чилі). У партнерстві з Європейською глядацькою нагородою, яку в 2019 році було засновано 10-ма європейськими кінофестивалями короткометражних фільмів (серед них і *Wiz-Art*), було організовано покази картин-переможців національних конкурсів у Великій Британії, Німеччині, Франції, Іспанії, Бельгії, Фінляндії, Нідерландах і Чехії. При цьому глядачі форуму мали змогу долучитися до обрання найкращого європейського короткометражного фільму цього року. Також у рамках фестивалю демонструвалася партнерська підбірка «Пошук: фільми кіношкіл Європи», до якої увійшли короткометражні роботи студентів з Національної польської кіношколи у Лодзі (Польща), Німецької академії кіно і телебачення в Берліні (*DFFB*) та Київського національного університету кіно і телебачення ім. І. Карпенка-Карого.

2–6 вересня завдяки підтримці Українського культурного фонду, Британської Ради в Україні та Гете-Інституту в Україні (Німеччина) пройшов *Міжнародний фестиваль актуальної анімації та медіамистецтв Linoleum 2020*, який представив 263 анімаційні стрічки з усього світу, об'єднані темою «Стати людиною». Форум відбувся у комбінованому форматі – у Києві, Одесі, Львові, Миколаєві та Запоріжжі організували кінопокази на великих екранах, медіасервіс *MEGOGO* надав онлайн-доступ до всієї кінопрограми форуму, а на *YouTube*-каналі фестивалю транслювалася освітня програма. Членами журі Міжнародного конкурсу виступили продюсерка Тюнде Фолленбрук (Нідерланди), режисери Сандер Йоон (Естонія) та М. Лиськов (Україна). Конкурс комерційної анімації судили режисерка Брітт Райс (Бельгія), директорка виробничого відділу *TED-Ed* Герта Зело (США) та дизайнер О. Трегуб (Україна). Переможцем *Linoleum 2020* став анімаційний фільм Джеймса Моля «Паршива вівця» (Франція), а спеціальні відзнаки отримали картини «Нідергарія» (реж. Капюсін Мюллер, Бельгія) і «Частина хвоста в пащі змії, яка кусає власний хвіст» (реж. Пабло М. Баярін, Естонія). Найкращою роботою Конкурсу комерційної анімації визнано музичне відео «Jo Goes Hunting – Careful» Аліс Сай (Франція). До позаконкурсної програми увійшли кураторські добірки тематичної анімації. Зокрема номінант на премію «Оскар» Кодзі Ямамура підготував підбірку сучасної японської анімації, а британський продюсер Аарон Вуд зібрав найбільш шалені анімації в програмі *#killmeplease*.

12–19 вересня в онлайн-режимі у селі Криничне Болградського району, на Одещині, пройшов I Міжнародний етнографічний кінофестиваль «ОКО», на якому було представлено документальні етнографічні та антропологічні стрічки з країн Європи, Азії, Африки та Латинської Америки. Форум спрямований на розвиток міжкультурного діалогу та популяризацію етнографічного кіно. До

складу фестивального журі увійшли кінодіячі та фольклористи, серед яких болгарський кінорежисер Василій Барков. Переможцем Міжнародної повнометражної програми став фільм про індонезійське село на острові Лембата, відоме завдяки давній традиції полювання на китів, – «Ламалера» Карстена Таді (Данія). А перше місце Міжнародної короткометражної програми поділили стрічки «Поговоримо про сни» Брунно Роккі (Італія) та «Ці чорнила течуть глибоко» Ейши Юнгман (Канада). Фестиваль засновано фольклористкою та режисеркою Т. Станевою за сприяння Державного агентства України з питань кіно.

10–15 вересня Австрійський культурний форум у Києві та компанія «Артхаус Трафік» організували в столичному кінотеатрі «Жовтень» ІХ Фестиваль «Тиждень австрійського кіно». У програмі представлено чотири актуальні різножанрові стрічки: історична драма «Мій друг Зигмунд Фройд» Н. Лейтнера, драма «Земля під моїми ногами» М. Кройцер, пригодницька картина «Як я навчився бути дитиною» Р. Хеннінга та документальний фільм «За лаштунками Віденської опери» С. Доманіга. Також українській аудиторії було запропоновано традиційну добірку найкращих медіаробіт міжнародного фестивалю мультимедійних мистецтв *ARS ELECTRONICA*, який щорічно проходить в Лінці та презентує передові візуальні технології. Усі фільми демонструвалися мовою оригіналу з українськими субтитрами.

З липня по вересень в Україні вдруге проходила *Міжнародна лабораторія кіномонтажу Final Cut Lab* під керівництвом її засновника Метью Дарраса (Франція). Учасниками лабораторії стали французькі експерти: директорка з контенту платформи *Cinemarket* Анн-Софі Лехек, співзасновник сейлз-компанії *Totem Films* Лоре Парлеані та керівник *First Cut Lab+* Іларія Гомараска. Подію було організовано в онлайн-форматі Асоціацією кіноіндустрії України за підтримки Українського культурного фонду.

19 вересня на запрошення Київського міжнародного кінофестивалю «Молодість» та міжнародної платформи *B2B DOC (Baltic to Black Sea Documentary Network)* шведський режисер Юган Ренк провів у Києві режисерський майстер-клас на основі знятого ним серіалу «Чорнобиль» компанії *HBO*. Митець також скористався нагодою і відвідав зону відчуження – міста Чорнобиль та Прип'ять.

5 вересня відбулася київська прем'єра документального фільму режисера і сценариста Якуба Шедого «У Києві не стріляють», знятого за підтримки Чеського культурного центру. Зйомки стрічки проходили в Україні та тривали три роки.

У вересні в національний прокат вийшли дві копродукційні стрічки. Це історична драма О. Денисенка «Тарас. Повернення» (Україна – Казахстан), що розповідає про останні місяці заслання Кобзаря в Новопетровській фортеці на Каспії. А також драма Д. Онищенко «Забуті», створена за підтримки Міністерства культури України та Федерального управління культури Швейцарії. Картина стала першою офіційною стрічкою спільного виробництва України та Швейцарії. В основі сюжету історії реальних людей з окупованих територій на сході України та у Криму.

Українські студії озвучення *Postmodern Postproduction* і «Так Треба Продакшн» стали партнерами стрімінгового сервісу *Netflix* (США). Компанії займа-

тимуться дублюванням, транскрибуванням та контролем якості фірмової продукції *Netflix* українською мовою.

Онлайн-платформа *DzygaMDB* перемогла в конкурсі на розробку бази кіноіндустрії від Програми *USAID* «Конкурентоспроможна економіка України». Створення бази даних сприятиме посиленню іміджу України як привабливої дестинації зі створення аудіовізуального контенту. Вона міститиме інформацію про вітчизняних кінопрофесіоналів і календар їхньої зайнятості; чат між користувачами платформи для ефективної співпраці та координації робочих процесів; інформацію щодо юридичних аспектів знімального процесу в нашій країні; розділ «Кінокомісія в Україні» тощо.

За кордоном

Кінопродюсер, співзасновник продакшенів *LimeLite* та *ForeFilms* В. Яценко увійшов до європейської мережі *ACE Producers*, яка об'єднує незалежних продюсерів. Це другий представник України в організації, першим став І. Савиченко. Членство в мережі відкриває великі можливості та переваги при участі у найбільших копродукційних кіноринках і міжнародних кінофорумах.

Український кінематограф було високо оцінено на численних міжнародних кінофорумах. Зокрема дебютний ігровий фільм Н. Ворожбит «Погані дороги» здобув приз Веронського кіноклубу як найбільш інноваційний фільм конкурсу на XXXV Міжнародному тижні кінокритиків у Венеції – паралельній програмі LXXVII Венеційського міжнародного кінофестивалю (2–12 вересня, Італія). Власне, 3 вересня в рамках найстарішого у світі кінофоруму відбулася світова прем'єра цієї стрічки, яка розповідає про життя у прифронтовій зоні на Донбасі. Одразу дві українські картини було відзначено на кінофестивалі *Fünf Seen Film Festival 2020* у Штарнберзі (26 серпня – 9 вересня, Німеччина): фільм Н. Алієва «Додому» – за найкращий сценарій та стрічку І. Цілик «Земля блакитна, ніби апельсин» – як найкращий документальний фільм. «Земля блакитна, ніби апельсин» І. Цілик також здобула дві нагороди на найбільшому кінофестивалі документального кіно у Польщі – *Millennium Docs Against Gravity* (4–18 вересня) – Гран-прі та відзнаку за найкращу операторську роботу. Тим часом документальний повнометражний фільм В. Луцького «Малевич», створений за фінансової підтримки Держкіно України та Міністерства культури Італії, взяв другу премію в міжнародній конкурсній програмі *On Art Festival* – найбільшого кінофестивалю просто неба у Центральній Європі (3 липня – 6 вересня, Польща). Трилер Едріана Бола «Спадок брехні» (Велика Британія – Україна) переміг у номінації «Найкращий бойовик/трилер» на Монреальському міжнародному кінофестивалі (Канада). А короткометражний ігровий фільм «Порядна львівська пані» Н. Пасеницької відзначено «Почесною згадкою» на *DaVinci International Film Festival*, який цього року відбувся онлайн (10–13 вересня, США). Детективна картина «Сторонній» Д. Томашпольського змагалась за звання найкращого європейського фільму жахів цього року в конкурсній програмі *MotelX – Lisbon International Horror Film Festival* (7–14 вересня, Португалія). Кінопроект «Казка про Коника», що став переможцем програми Українського інституту з промоції кіно за кордоном *proMOTION*, взяв участь у індустр-

рійній секції Міжнародного фестивалю документального кіно *Beldocs | Međunarodni festival dokumentarnog filma* (3–10 вересня, Сербія). Своєю чергою проєкт комедійного мультсеріалу «Мишко та Місячна Дзвінка» від компанії «Студіо КАП», що створюється за мотивами оповідань Н. Гузеєвої, було представлено одразу на двох форумах – ринку європейських анімаційних робіт *Cartoon Forum 2020* у Тулузі (14–17 вересня, Франція) та професійному майданчику, який спеціалізується на виробництві дитячого контенту, – *Kids Kino Industry 2020* у Варшаві (29 вересня – 2 жовтня, Польща). Також цього місяця Український Оскарівський комітет обрав фільм В. Васяновича «Атлантида» як національного претендента на премію «Оскар» від Американської академії кіномистецтва у категорії «Міжнародний повнометражний фільм».

13 вересня у рамках онлайн-кіноринку Міжнародного кінофестивалю у Торонто (*TIFF*, Канада) на платформі *TIFF Digital Cinema Pro* відбулася онлайн-презентація українських кінопроєктів, готових до копродукції. У зв'язку з карантинними обмеженнями віртуальний захід замінив український стенд, який традиційно організовувався Держкіно України під час *TIFF*. На онлайн-кіноринку були представлені: анімаційне фентезі «Мавка. Лісова пісня» від студій *Animagrad* і *FILM.UA*; мультфільм «План «Мадагаскар» від анімаційної студії «Червоний собака»; біографічна драма про Лесю Українку «Леся»; стрічка «Нижній горизонт» Ж. Озірної, а також проєкти «Небо-парасолька» З. Буадзе, «Чорнобильський Робінзон» С. Гаврилюка, «Фотографи» Хельги Ландауер, «Яков» В. Трофименко і «Великий Хорс» С. Деньги. Презентація мала на меті забезпечити видимість України як постійного учасника кіноринку в Торонто, посприяти якнайширшому просуванню національних фільмів на ринку Північної Америки та продемонструвати канадській аудиторії сучасний український кінематограф.

На фестивалі андеграундного кіно *XIV Sydney Underground Film Festival* (10–20 вересня, Австралія), який цього року відбувся онлайн, було представлено українську програму короткометражних стрічок «Pickles, Bombs & Borsch». До неї увійшли роботи К. Тарасова, О. Бровченка, А. Непиталюка, В. Занковського, М. Люкова, Ж. Озірної, В. Бутка та ін. Добірка стала своєрідним еkleктичним жанровим вибухом короткого метра, який зображує повсякденне життя сучасної України.

3–9 вересня в кінотеатрах Об'єднаних Арабських Еміратів відбулися покази драми А. Голланд «Mr. Jones» (в українському прокаті «Ціна правди», Велика Британія – Польща – Україна). Стрічку можна було переглянути в еміратах Абу-Дабі, Дубай, Шарджа, Фуджейра, Аджман і Рас-ель-Хайма.

Візуальні мистецтва

В Україні

3 вересня у стінах Верховної Ради України відбулася презентація картини «Лист Сульгіну» французького фотохудожника українського походження Юрія Білака. Фотоекспозиція відображає нове тлумачення історичного сюжету картини І. Рєпіна «Запорожці пишуть листа турецькому султану». Мета виставки – привернути увагу українського суспільства та світової спільноти до

війни на Донбасі та провести історичні паралелі між захисниками Батьківщини різних епох.

Роботи фотохудожників зі США, Канади, Аргентини, Великої Британії, Німеччини, Франції, Швеції, Італії, Данії, Нідерландів, Фінляндії, Литви, Польщі, Угорщини, Словаччини, Білорусі, Росії, Ізраїлю та Японії були представлені на Міжнародній фотовиставці пінхол-фотографії «Любов в час холери» у рамках фестивалю *Pavlovka Pinhole Fest 2020*. З авторськими роботами можна було ознайомитися з 28 серпня до 13 вересня у столичному Музеї гетьманства.

Митці різних напрямів сучасного мистецтва з Болгарії, Литви, Нідерландів, Німеччини, Ізраїлю та Лівану надіслали свої роботи на міжнародний мистецький проєкт «Одного дня після...» від «Музейно-виставкового центру сучасного мистецтва» Музею історії Києва. Організатори запропонували митцям поділитися своїм баченням майбутнього людства. Обрані роботи експонують у три етапи: «Людство. Одного дня після...» – з 4 вересня по 29 вересня; «Природа. Одного дня після...» – з 1 жовтня по 18 жовтня; «Всесвіт. Одного дня після...» – з 22 жовтня по 8 листопада.

10 вересня в Національному музеї ім. А. Шептицького у Львові в межах етномистецького проєкту «Екологічний ракурс» було відкрито дві виставки польських художниць – «Межі сприйняття» Олександри Верешки та «Тканина і вбрання» Моніки-Ізабелли Костшевої.

У рамках I Міжнародної резиденції художників-склярів «EuropeanGlassEducation» було проведено онлайн-конференції з професорами Естонської академії мистецтв, Латвійської академії мистецтв, Навчально-виробничого центру «ГласРеміс» (Литва), Вроцлавської академії мистецтв (Польща) та Університету Анадола (Туреччина). Подія відбулася 20–30 вересня на базі кафедри художнього скла Львівської національної академії мистецтв за підтримки Українського культурного фонду.

Італійські митці Гуендаліна Саліні та Якопо Натолі разом із українськими колегами виступили тьюторами мистецької резиденції «Я там, де мені добре», яку було організовано у Львові з 25 серпня по 20 вересня Арт центром «Фабрика повидла». Під час резиденції митці співпрацювали з місцевими підлітками, аби створити нові артоб'єкти, натхненні районом Підзамче та Львовом загалом. Захід реалізовано в межах платформи *MagiC Carpets* за співфінансування програми Європейського Союзу «Креативна Європа» та *Harald Binder Cultural Enterprises*.

За кордоном

Присвячений пам'яті жертв Голодомору проєкт канадської художниці українського походження Лесі Марущак – «Марія» було представлено на фестивалі *Landskrona Foto Festival* у Швеції (4–20 вересня). Більш того, світлина цього проєкту стала головним рекламним зображенням самого форуму. Робота корелює з головною тезою фестивалю – «Ніколи не віддаляйся від історії». Також на форумі в секції *Parallel Intersection Landskrona* у рамках проєкту

PARALLEL – European Photo Based Platform експонувалися роботи українського фотографа В. Галанжі.

А художниця Ю. Красовська презентувала свої роботи у Національному палаці культури в Софії на виставці *EXPO Artco19*, яку було організовано 26–27 вересня за фінансової підтримки Міністерства культури Болгарії.

Музеї. Охорона культурної спадщини В Україні

2 вересня у Черкаському обласному краєзнавчому музеї до 75-ї річниці завершення Другої світової війни відкрито виставковий проєкт німецьких істориків Беттіни та Уте Фреверт «Влада почуттів. Німеччина 19/19». У експозиції 22 плакати, в яких крізь призму людських емоцій та почуттів розповідається про сто років новітньої історії Німеччини – з 1919 по 2019. Проєкт підготовлено за підтримки Фонду «Пам'ять, відповідальність і майбутнє» та Федерального фонду з досліджень диктатури Соціалістичної партії Німеччини під патронатом федерального міністра закордонних справ Гайко Мааса.

У рамках проєкту «Спільна спадщина» українські та польські реставратори відновили чотири скульптури – святих Петра, Павла, Андрія та Якова – і встановили їх біля Латинського кафедрального собору у Львові. Реставрація ще двох фігур триває. Окремі скульптури походять з другої половини XVIII ст. На жаль, встановити автора не вдалося, однак за стилем пам'ятки нагадують праці львівської школи рококо. Вартість робіт склала 2,4 млн грн та була сплачена коштом Інституту польської культурної спадщини за кордоном «Полоніка».

За кордоном

16 вересня, під час офіційного візиту до Австрії, президент та перша леді України В. та О. Зеленські взяли участь у презентації україномовного аудіогіда в Музеї історії мистецтв у Відні – найбільшого серед художніх музеїв країни. На урочистій події також була присутня перша леді Австрії Доріс Шмідауер. Незадовго до цього, 4 вересня, україномовний аудіогід запрацював і у Латвійському національному художньому музеї в Ризі. Обидва проєкти реалізовано в межах ініціативи О. Зеленської з поширення української мови у світі, зокрема – в найбільш знакових культурних та історичних місцях.

15 вересня у Катарі запустили нову постійно діючу культурно-мистецьку платформу – віртуальний музей «Україна: мистецтво нової доби/Ukraine: New Era Art». Проєкт реалізовано Посольством України в Державі Катар та громадською організацією «Міжнародний інститут культурної дипломатії» з ініціативи українських митців, які наразі проживають у Катарі – А. та Н. Черноволів. До першої експозиції потрапили роботи десяти знакових представників різних поколінь і національних шкіл українського мистецтва: І. Марчука, В. Сидоренка, П. Антипа, К. Косьяненко, О. Придувалової, С. Гая, Д. Саражина, А. Червола, О. Стратійчук та О. Джураєвої. Основною метою діяльності нової мистецької платформи є промоція України та українського мистецтва у Державі Ка-

тар, сприяння розвитку культурного обміну між країнами та популяризація українського візуального мистецтва.

Креативні індустрії

В Україні

Засновник і директор *Buenos Aires International Fashion Film Festival* Вільямс (Аргентина) та консультант з фешн-фільмів, співзасновник *Berlin Fashion Film Festival* Ніколо Монтанарі (Велика Британія) увійшли до складу журі кінофестивалю *Fashion Film Festival Kyiv–2020*, який проходив у онлайн-форматі з 10 червня по 3 вересня. Гран-прі форуму виборів фільм «Welcome to Milan» Джакомо Боєрі та Маттео Грімальді (креативна компанія *The Blink Fish*, Італія). У рамках фестивалю відбулися покази добірок фіналістів конкурсів *LA Fashion Film Festival* (США) та *Buenos Aires International Fashion Film Festival* (Аргентина).

За кордоном

Ліванський дизайнер Елі Сааб презентував лукбук нової колекції весна-літо 2021, музичним супроводом якого стали композиції «Baby», «Сонет», «Весна» українського гурту «ДахаБраха».

Туризм

В Україні

22 вересня у Луцьку в рамках проєкту «Віртуальна подорож шляхами князівського роду Сангушків – відкриваємо нові сторінки спільної українсько-польської історії» відбулася офіційна презентація віртуального транскордонного туристичного маршруту та завершальна конференція. Польська делегація долучилася до заходів через відеозв'язок. Учасники представили основні продукти проєкту: сайт, мобільний додаток і туристичний путівник польською, українською та англійською мовами, які було розроблено на основі спільних досліджень історичних джерел, пов'язаних із князівським родом Сангушків. Новий маршрут географічно охоплює територію українсько-польського прикордоння. Проєкт впроваджується за фінансової підтримки Європейського Союзу у рамках Програми транскордонного співробітництва Польща – Білорусь – Україна 2014-2020. Його загальна вартість склала понад 44 тис. євро, співфінансування ЄС – 40 тис. євро. Партнерами виступили ГО «Центр регіональних ініціатив Волині» від України та Асоціація органів самоврядування Єврорегіону «Буг» від Республіки Польща. Мета проєкту – сприяти використанню культурно-історичної спадщини транскордонного регіону для збільшення обізнаності про його туристичний потенціал та підвищення привабливості на внутрішніх і зовнішніх туристичних ринках.

Література

В Україні

Український ПЕН, Український інститут книги та Український інститут заснували премію для іноземних перекладачів з української на мови світу –

Drahoman Prize. Премію створено, щоб відзначити і заохотити роботу перекладачів, які відкривають світові українську літературу. Нагороду вручатимуть раз на рік за високу перекладацьку майстерність і внесок у промоцію української літератури за кордоном.

16–20 вересня в онлайн-форматі відбувся XXVII Львівський міжнародний *Book Forum*, навколо якого цього року об'єдналися 6 літературних фестивалів – Мистецький Арсенал, Мистецький фестиваль «І», Кримський інжир, *Translatorium*, Острів Європа/*Europe Island* та *Meridian Czernowitz*. Цьогорічна фокусна тема – «Перепис населення: знати, хто ми є». Країнами-учасницями форуму стали Австралія, Аргентина, Білорусь, Боснія і Герцеговина, Велика Британія, Ізраїль, Ірландія, Іспанія, Італія, Канада, Колумбія, Мексика, Нідерланди, Німеччина, ПАР, Польща, США, Франція та Швеція. Загалом у програмі взяло участь 23 іноземних автори. Почесною гостею фестивалю стала письменниця та музикантка Патті Сміт (США). Спеціальні гості – фіналістка Міжнародної Букерівської премії Фернанда Мельчор (Мексика), авторка світового бестселера про Голокост «Татуювальник Аушвіцу» Гізер Морріс (Австралія), письменник Пітер Померанцев (Велика Британія). Також у форумі взяли участь лауреат Гонкурівської премії Ніколя Матьє (Франція), Альберто Мангель (Аргентина), Фінн-Оле Гайнріх (Німеччина), Кейс Джаррет, Сасі Ллойд, Шон Байзел, (Велика Британія), Дорж Бату (США), ДіБіСі П'єр (Австралія), Вітольд Шабловський, Роберт Вагнер, Анна Каньтох (Польща) та ін. Третій рік поспіль *BookForum* став майданчиком для знайомства українських читачів з авторами європейської поетичної платформи *Versopolis*. Цьогоріч її представили Гелен Айворі (Велика Британія), Бурджу Шагін (Швеція), Дебора Вукушич (Іспанія) і Таня Габерланд (ПАР). Складовою кураторської програми від фестивалю *Meridian Czernowitz* стала дискусія з нагоди 100-річчя Пауля Целана, до якої долучився письменник Александру Булуц (Німеччина). У співпраці з Українським інститутом книги та програмами Європейського Союзу «Креативна Європа» і *House of Europe* відбулася професійна програма фестивалю. Під час форуму було оголошено лауреата Українсько-єврейської літературної премії «Зустріч», заснованої торік канадською добродійною організацією «Українсько-єврейська зустріч» у співпраці з ГО «Форум видавців». Нагорода присуджується за найвпливовіший твір художньої та нехудожньої літератури (почергово в різні роки), який сприяє українсько-єврейському порозумінню, допомагаючи зміцнити позиції України як багатоетнічного суспільства. Переможцем першого року премії став роман «Вічний календар» В. Махна («Видавництво Старого Лева»). Завершальною подією форуму став вихід у жовтні онлайн-антології «Ковчег «Титанік». 20 есеїв про людство зразка 2020-го», до якої, зокрема, потрапили твори Гелен Айворі (Велика Британія), Джен Карсон (Ірландія), Бурджу Шагін (Швеція), Дебори Вукушич (Іспанія), Тані Габерланд (ПАР), Маші Колянович (Хорватія), Данієля Одії, Марти Дзідо (Польща), Андрія Хадановича (Білорусь). На кінець вересня онлайн-події *Book Forum* набрали майже 190 тисяч переглядів. XXVII Львівський міжнародний *Book Forum* відбувся за підтримки Українського культурного фонду, Львівської міської ради та Львівської обласної державної адміністрації. Іноземними програмними партнерами виступили:

посольства Канади та Аргентини в нашій країні, програми ЄС «Креативна Європа» і *House of Europe*, Британська Рада в Україні, Гете-Інститут в Україні, Французький інститут в Україні, Польський Інститут у Києві, Литовський інститут культури, організація *Beletrina* (Словенія).

З 4 по 6 вересня в Чернівцях у онлайн тривав *XI Міжнародний поетичний фестиваль Meridian Czernowitz*, присвячений 100-річчю німецькомовного автора Пауля Целана. Тож фокусна тема форуму – «Слідами Целана». Усі заходи транслювали на офіційній сторінці фестивалю у *Facebook* та сторінці медіапартнера «Суспільне: Буковина». У рамках фестивалю відбулися поетичні читання, дискусії, презентації нових книг, автограф-сесії та екскурсії «Місцями Пауля Целана». Учасниками заходів стали 30 авторів з 5-ти країн: Німеччини, Ізраїлю, Австрії, Швейцарії та України. Зокрема до поетичних читань у онлайн-режимі долучилися: Маттіас Бут, Нора Боссонг, Ульріке Альмут Зандіг, Надя Кюхенмайстер (Німеччина); Ріхард Валл (Австрія); Інгрід Фіхтнер, Рольф Германн (Швейцарія); Тал Нітзан, Яель Глоberman (Ізраїль). Фестиваль став завершальним етапом проєкту «Пауль Целан 100. Меридіан великого майстра німецької мови: Чернівці – Париж – Вічність», який проходив у 2018–2020 рр. за підтримки Федерального міністерства закордонних справ Німеччини у рамках програми «Розбудова співпраці з громадянськими суспільствами у країнах Східного партнерства» в кооперації зі спілкою *Freie Ukraine Braunschweig e.V.*

10 вересня Програма Європейського Союзу «Креативна Європа» оголосила результати конкурсу «Художній переклад». Цьогоріч підтримку отримали «Видавництво Старого Лева» та «Nebo BookLab Publishing». Їм нададуть фінансування на переклад, видання та промоцію збірок творів європейської літератури в Україні впродовж 2021–2022 років. Зокрема «Видавництво Старого Лева» реалізуватиме проєкт «8 шляхів до емпатії», що включає 8 книжок на цю тему від авторів дитячої літератури з Великої Британії, Франції, Бельгії, Швеції та Норвегії. А «Nebo BookLab Publishing» втілюватиме проєкт «Бібліотека пригод», націлений на дітей та підлітків.

У вересні за підтримки Австрійського бюро кооперації у Львові вийшло двомовне українсько-німецьке видання віршів поетеси Ліни Костенко «І знову пролог». Збірку підготовлено у співпраці Львівського та Віденського університетів. До книги увійшли вірші авторки різних періодів.

23 вересня з ініціативи Українського інституту національної пам'яті в Харківському літературному музеї відбулася презентація історичного роману «Корсар» письменника Абдул-Азіза аль-Махмуда. Це вперше катарського автора перекладено українською. Переклад здійснено у київському Центрі перекладів «Салям» і наразі він доступний лише у подарунковому варіанті.

За кордоном

У Чехії вийшов фотоальбом «Lost Europe», який презентує погляд чеських авторів на нашу країну. Альбом містить майже 150 світлин, зроблених в Україні чеськими фотографами-документалістами Яном Добровським, Карелом Цудліним та Мартіном Вагнером, починаючи з 1990-х рр. Зображення супроводжує текст публіцистки Петри Прохазкової.

Український науковий інститут Гарвардського університету (США) запустив новий сайт – *HURI Books*. На ньому міститься інформація про всі видання Інституту, що дозволяє легко шукати, знаходити і переглядати книжки на різні теми, пов'язані з Україною.

Бібліотеки В Україні

Завдяки перемозі у конкурсі Інфраструктурні гранти #2 від *Програми ЄС House of Europe* Тростянецька публічна бібліотека, що на Сумщині, втілює в життя проєкт «Культурний карантин або бібліотека як багатофункціональна платформа об'єднання та згуртованості громади». Загальний бюджет проєкту склав майже 78 тис грн.

Благодійність В Україні

10 вересня під керівництвом диригента Луїджі Гаджеро колектив *Kyiv Symphony Orchestra* зіграв благодійний концерт «Vach Today». Таким чином організатори долучилися до збору книжок для дитячої бібліотеки в с. Кризьке Луганської обл. Захід відбувся у Києві на даху простору *Kooperativ*.

Побратимство В Україні

7 вересня Київський міський голова В. Кличко та мер китайського міста Гуанчжоу Вень Гохуей підписали Меморандум про порозуміння та розвиток співробітництва між містами. Домовленість, зокрема, закладе основи для співпраці у сферах культури і туризму. Гуанчжоу – п'яте за населенням місто у КНР, є столицею провінції Гуандун. Це один із найбільших туристичних, промислово-економічних, фінансових та транспортних центрів Китаю.

Форуми, конференції В Україні

16–18 вересня у Жовкві (Львівська обл.) у змішаному форматі відбувся Українсько-польський культурний форум «Культурна спадщина – джерело енергії для творчості та інновацій». Захід організовано у рамках проєкту «2 замки: спільна історія, спільне просування, стимул для зміцнення співпраці, туристичних потоків та економічного зростання» за програмою Транскордонного співробітництва Польща – Білорусь – Україна 2014–2020, що фінансується ЄС. Партнери проєкту – *Фундація Pro Arte Et Historia* (Польща), Інститут регіонального розвитку і Державний історико-архітектурний заповідник у м. Жовкві (Україна). У форумі взяли участь фахівці у сфері історичної спадщини, керівники органів влади і місцевого самоврядування в сфері культури і туризму обох країн. Серед них: директор Департаменту культури і охорони спадщини Маршалківського уряду Підкарпатського воєводства Роберт Годек; представниця Департаменту регіональної економіки Маршалківського уряду Підкарпатського воєводства Агата Сарна, директорка з маркетингу *Фундації Pro Arte et Historia* Магдалена Земска, керівник департаменту промоції м. Перемишля Януш Лука-

шевич (долучилися через *Zoom*). Учасники обговорили низку актуальних тем: сучасні підходи та інструменти до промоції історичної спадщини; як поєднати культурну спадщину з новими технологіями та творчими індустріями; як зробити історико-культурну спадщину рушійною силою для регенерації міст і розвитку транскордонного співробітництва тощо.

Музейники Бенедикта Штрасмаєр, Карл Штоєр (Музей пивної пляшки, Австрія), Ольга Колосовська, Вероніка Красовська, Наталія Ковалевич, Юлія Безносик (Замковий комплекс «Мир», Республіка Білорусь) через відеозв'язок *Zoom* виступили з доповідями на V Міжнародній науково-практичній конференції «Музеї та реставрація у контексті збереження культурної спадщини: актуальні виклики сучасності». Подія відбулася у Києві 24–25 вересня. Організатори – Національний Києво-Печерський історико-культурний заповідник, Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв і Асоціація реставраторів України.

Просвітництво В Україні

27 вересня в Україні відзначили Європейський день мов. З цієї нагоди культурні центри різних країн провели різнопланові освітні заходи. Свої програми запропонували: посольства Литви та Угорщини в нашій країні, Британська Рада в Україні, Гете-Інститут в Україні (Німеччина), Французький інститут в Україні, Італійський інститут культури в Україні, Австрійський культурний форум у Києві, Чеський центр у Києві, Польський Інститут у Києві, Грецький фонд культури в Одесі. Європейський день мов відзначається щорічно з 2001 року за ініціативи Ради Європи з метою сприяння та популяризації багатомовності в Європі.

Культура та мистецтво для людей з інвалідністю В Україні

Завдяки гранту від Українського культурного фонду у «Видавничому центрі «12» вийшла інклюзивна книга фінської письменниці Туули Пере «Перлинка, наш метелик». Видання передали до департаментів культури та освіти усіх обласних державних адміністрацій, у більш ніж 40 бібліотек, в освітні установи та українським родинам. У рамках промоції українського перекладу було проведено декілька онлайн-зустрічей із авторкою.

Матеріал підготувала

Г. М. Іванченко

завідувач сектору ДЗК
відділу НАУІ Інформцентру
з питань культури та мистецтва

Комп'ютерне опрацювання та редагування Н. І. Нагаєвської
Формат 60x84/16. Умовн. друк. арк. 1,70. Б/т. Зам. 77. Безплатно

НБУ імені Ярослава Мудрого, Київ-1, Грушевського, 1. Тел. 278-85-12